

Torrellebreta

Malla

Ubicació

Comarca: Osona
Lloc/Adreça: Camí de Torrellebreta
Emplaçament S'hi accedeix des de la ctra. BV-5305 pel camí que passa davant d'Aigües Partides

Coordenades:

Latitud: 41.85437
Longitud: 2.25766
UTM Est (X): 438381
UTM Nord (Y): 4633874

Classificació

Número de fitxa 08111 - 17
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Conjunt arquitectònic
Estil / època: Medieval Modern Contemporani Popular
Segle X-XX
Estat de conservació Bo
Protecció Legal
Observacions protecció: P.E.U. Catàleg de Masies i Cases Rurals 2010
Número inventari IPA 22932
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Residencial
Titularitat Privada
Titular: 000906800DG33D0001DX
Autoria de la fitxa Marta Lloret Blackburn - Antequem, S.L.
Data de registre de la fitxa: dv., 17/02/2012 - 01:00

Descripció

Torrellebreta és una gran pairalia d'origen medieval que va consolidar-se entre els segles XVI i XVIII. Durant el segle XIX va reconstruir-se parcialment, sembla que a causa d'un incendi que patí. A mitjans del segle XX també es s'hi va fer una ampliació d'estil historicista, amb una torre i una terrassa amb barana a mode de merlets. És un edifici de planta rectangular compost per diversos volums superposats. Consta de planta baixa, pis i golfes i té la coberta a dos vessants amb el carener perpendicular a la façana. Antigament s'hi accedia des de xaloc per un portal d'arc de mig punt adovellat amb escut a la clau datat del "1569". Sobre el seu eix hi ha un finestral de pedra amb incisió conopial a la llinda i el relleu d'una roseta. Al costat del portal hi ha un pòrtic d'arc de mig punt tapiat i un finestral d'arc pla de pedra amb sortida a un balcó de baranes forjades. La resta d'aquesta façana queda tapada per un cos adossat de tres nivells d'alçat que s'obre al primer pis i al segon amb una galeria horitzontal, la del pis amb quatre pòrtics d'arc rebaixat sobre columnes de pedra. En aquesta terrassa s'hi accedeix per un portal amb incisió conopial i una roseta en relleu. La resta del cos té una composició simètrica de les obertures, d'arc pla de pedra, al pis amb sortida a balcons de baranes forjades. A la façana de gregal hi ha diverses finestres d'arc pla de pedra carejada distribuïdes de forma aleatòria, entre les que destaquen dues finestres tapiades: una finestra biforada amb arquets i columneta central, i una finestra d'estil gòtic amb motlures a la llinda i els brancals. En aquesta façana també s'observa una ampliació en alçada, visible en el canvi del parament de la part superior. Pel que fa al cos situat a mestral, presenta una tipologia constructiva pròpia del segle XIX, que es correspon amb la part reconstruïda. Aquí les obertures són d'arc escarser ceràmic, que ressalten sobre la pedra vista dels murs. Les úniques obertures de pedra són el portal d'arc pla de pedra i un gran finestral amb la llinda inscrita: "AVE MARIA PURISSIMA SENS PECAT CONCEBUDA 1878". D'aquest cos en sobresurt la capella del segle XVIII, de planta rectangular i absis semicircular, a la qual s'accedeix des de l'interior del mas. La darrera ampliació de la masia es va fer per garbí, al costat de la capella, amb un cos d'un nivell d'alçat, habilitat a la part superior com a terrassa, i una torre circular amb obertures de mig punt, que actua com a caixa de l'escala que permet accedir a la casa. El parament dels murs és divers segons els trams; d'una banda trobem la pedra vista, parcialment revestits amb morter de calç, i de l'altra -a les parts més modernes- de maó. El ràfec té una volada considerable i està acabat amb cabirons. Davant la façana de gregal hi ha una gran era parcialment enllosada i de forma semicircular, sostinguda per un mur de contenció de pedra. En aquest mateix espai hi ha la masoveria, una petita construcció de dos nivells d'alçat i obertures arrebossades.

Història

Segons Antoni Pladevall, la quadra de Torrellebreta va crear-se a l'entorn de l'antiga torre de Proves, després anomenada Torre-Lliberta o llebreta, que està documentada des del segle X. La torre de defensa hauria estat un punt de guaita sobre el camí ral de Vic a Barcelona, un vial d'origen romà que actualment encara passa a prop de la casa. Més endavant, en crear el comtat d'Osona l'any 1356 en favor de Bernat III de Cabrera, el monarca Pere el Cerimoniós va donar-li els castells de Casseres, Gurb, Tona, Manlleu, Savassona, Tavertet i el Brull; així com les quadres de Vilarsagorga, Vallbona, Serarols, Terrassola i Torrellebreta, entre d'altres. Tot i així, el sobirà li posa com a condició que en el termini d'un any han de ser enderrocats. Des de l'època medieval la quadra de Torrellebreta era un terme autònom de domini reial. Torrellebreta va passar a formar part de les Quadres Unides d'Osona entre els segles XV i XVIII, juntament amb les quadres de Folgueroles, Sant Joan de Galí o de Riuprimer, Riudeperes i Golomers, que estaven administrades per un únic batlle. En aquest període, a través del casament dels seus hereus amb les pubilles de destacats masos de la contrada, van incrementar-se les seves propietats, entre les que trobem el Masferrer de Malla. A principi del segle XIX, en motiu del casament de la pubilla Maria Torrellebreta amb Ramon Vilarrúbia de Mojà, els descendents de la casa deixarien de cognominar-se

Torrellebreta. Durant el segle XX, el fill del mas Joaquim Vilarrúbia va arribar a ser un entomòleg de gran prestigi, com també ho van ser els seus germans Antoni, Conrad i Lluís, que van crear una de les col·leccions més importants del país.

Bibliografia

- BARGALLÓ, E. (1988). Les més belles cases pairals i masies de Catalunya. Barcelona: Edicions Cap Roig.
- CAMPS I ARBOIX, J.; CATALÀ, P. (1965). Les cases pairals catalanes. Barcelona: Destino.
- CATALÀ, P. (1990). Els Castells Catalans. Barcelona: Rafel Dalmau.
- Inventari del Patrimoni Cultural Immoble de Catalunya. Patrimoni Arquitectònic. Malla (Osona). Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació. Generalitat de Catalunya.
- PLADEVALL, A. (2001). Seva: poble de la Plana de Vic, portal del Montseny. Barcelona: Parnass Ediciones.
- Pla Especial de Catalogació de les Masies i Cases Rurals de Malla. Ajuntament de Malla, 2010.

